

Därför är inte GU ett spetsuniversitet som Oxford och Harvard

2026-04-26

Optional[© Göteborgs-Posten]

Alla artiklar är skyddade av upphovsrättslagen. Artiklar får ej distribueras utanför den egna organisationen utan godkännande från Retriever eller den enskilde utgivaren.

Klicka här för att läsa artikeln.

4

SÖNDAG 26 APRIL 2026

Debatt

Debattredaktör: Hanna Nordin 031-62 40 19 (telefonid 10-11 vardagar) | E-post: debatt@gp.se | Följ GP DEBATT på X (tidigare Twitter) @GPDebatt

Universitet

Universitetshuset i Vasaparken, som är ett fantastiskt hus, borde sjuda av seminarier och debattaftnar. Men där är nästan alltid tyst och mörkt.

Därför är inte GU ett spetsuniversitet som Oxford och Harvard

Debattören:

Bo Rothstein
Professor i statsvetenskap

Vad gör ett universitet till ett bra universitet? Skall man fästa tilltro till de rankingar som görs så skall det företrädesvis ligga i USA eller i England, särskilt om det gäller humaniora och samhällsvetenskap. Det handlar i stor utsträckning om ekonomiska resurser men jag tror att det finns något ytterligare som förklarar dessa spetsuniversitets attraktionskraft, skriver Bo Rothstein.

Självt har jag haft förmånen att forska på tre av dessa: Harvard, Oxford och Stanford och har funderat mycket på vad det är som skiljer dem från de tre svenska lärosäten där jag varit anställd: Lund, Uppsala och Göteborg. Det handlar naturligtvis om ekonomiska resurser men det finns enligt min erfarenhet ytterligare en viktig sak, nämligen organisering. Man kan ta Oxford som exempel. Vad som slog mig under mina två år där var först hur komplicerat, för att inte säga bysantiskt sätt stället var uppbyggt.

Dels var alla lärare/forskare kopplade till ett av de fyrtiotre colleges som är universitetets grundläggande enheter. Dessa består av forskare från i princip alla discipliner. Professorerna har förutom undervisning och forskning också ett gemensamt ta ansvar för sitt college, de sitter i styrelsen för verksamheten och har därmed ansvar för en lång rad tämligen praktiska frågor som rör ekonomi, byggnader och den omfattande sociala verksamheten.

Det innebär att man som exempelvis statsvetare har ett konstant interagera med kollegor från andra discipliner. Till detta kommer att nästan alla forskare också är kopplade till sin ämnesinstitution samt också ofta verksamma vid något av de närmast otaliga tvärvetenskapliga centrumbildningar som finns.

Till detta kommer att Oxford, liksom Harvard och Stanford, är "intellektuella magnet" vilket gör att man i stort sett varje vardagskväll i veckan kan lyssna på ett införande av eller en paneldebatt med ledande forskare.

Denna verksamhet är mycket omfattande på alla tre ovan nämnda spetsuniversitet. Till detta kommer många sociala evenemang, särskilt på Oxford med dess många ärevärldiga traditioner. Allt detta gör att man som forskare i stort sett dagligen kommer i kontakt med forskare från helt andra ämnen, kontaktytorna är många och lättillgängliga. Här är skillnaden gentemot de ovan

Det handlar inte bara om pengar för att bli ett framstående universitet. Minst lika viktigt är hur man organiserar verksamheten. Och här har de svenska lärosätena, och inte minst Göteborgs universitet, mycket att lära, skriver debattören. ARKIVBILD: ADAM HSE

”*Det handlar inte bara om pengar för att bli ett framstående universitet. Minst lika viktigt är hur man organiserar verksamheten.*”

nämnda svenska universiteten påtaglig. Det saknas i stor utsträckning helt enkelt kontaktytor där man under såväl informella som formella former kan interagera med kollegor utanför sin disciplin. Vill jag träffa kolleger från andra institutioner så har jag inte kunnat vänta tills vi ses "per automatik" utan har måst boka ett möte med vederbörande. Man kan ta Göteborgs universitet som exempel. Universitetshuset i Vasaparken, som är ett fantastiskt hus, borde sjuda av seminarier och debattaftnar. Men där är nästan alltid tyst och mörkt.

En som hävdar betydelsen av detta med interaktion mellan verksamheter som är olika är Jane Jacobs (1916–2006), en känd amerikansk-kanadensisk intellektuell som var lika mycket sociolog som ekonom.

Jacobs analyserade varför vissa städer och regioner blev allt rikare med tiden medan andra stagnerade. Hon utmanade den etablerade ekonomiska teorin som enligt henne gav helt fel svar då man pekade på att det var specialisering som gav var nyckeln till tillväxt. Jacobs ansåg att detta var helt bakvänt. Specialisering kan förbättra hur väl man gör det man redan gör. Men det förklarar inte hur man kommer att kunna göra nya saker.

Och att göra nya saker är vad utveckling faktiskt är. Jacobs alternativ var diversifiering och mångfald. Ju mer varierade de ekonomiska aktiviteterna i en stad eller region är, desto fler möjligheter uppstår till vad hon kallade "att lägga till nytt arbete till gammalt" – för företag och människor att kombinera befintlig kunskap till nya produkter och processer.

Innovation, var enligt hennes uppfattning, i grunden en kombinatorisk verksamhet. Den uppstår vanligtvis inte från en specialist som tränger sig djupare in i ett enda spår; den uppstår från närhet mellan människor som gör olika saker och som märker att en metod från ett område kan lösa ett problem inom ett annat område. Jacobs teori, som länge avfärdades, har på senare tid allmer kommit att få empiriskt stöd och blivit uppmärksammas av ett antal framstående ekonomer.

Slutsatsen av detta resonemang är tämligen entydig. Det handlar inte bara om pengar för att bli ett framstående universitet. Minst lika viktigt är hur man organiserar verksamheten. Och här har de svenska lärosätena, och inte minst Göteborgs universitet, mycket att lära.